

Se över dina avtal!

Bättre utformade avtal är ett av medlen att försvåra civila ekobrott

På grund av ett datorfel blev den här mycket viktiga artikeln halshuggen då den publicerades i nr 1 i år. Vi ber läsarna om ursäkt samtidigt som vi återger Bertil Burströms inlägg — byggt på trist och dyrbar erfarenhet — här i sin helhet.

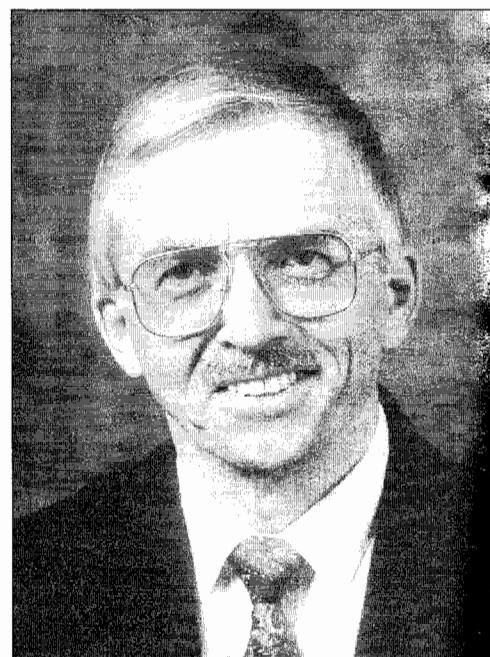
I nom näringslivet men även i privatlivet regleras många affärsförhållanden och överenskommelser genom skriftliga avtal. Dessa är ibland standardavtal enligt mallar eller formulär utgivna av branschorganisationer. Ofta är avtalen individuellt framförhandlade och utformade av affärsjurister.

Erfarenheter från praktisk avtalsfullföljd, nutida etik och rättstillämpning, samt en uppmärksam HD-dom har manat mig att söka bidra till den juridiska produktutvecklingen. Feed-back från 'avtalsbrukaren' kan förhoppningsvis hjälpa andra att för-

bättra utformningen av sina avtal.

Den prejudicerande domen i Högsta domstolen, refererad i NJA 1992:60, avsåg ensamrättsförsäljning av patenterad Klemmit-spik där säljarens åtagande endast uppfylldes till en tiondel. Denna brist ansåg HD icke behöva gottgöras trots att den skriftliga utfästelsen gjorts på säljbolagets initiativ efter det att tillverkaren sagt upp ett tidigare avtalslöst samarbete. Därmed undanröjdes Hovrättens "förnufts-bedömning" i vilken tillverkaren tillerkändes skadestånd.

En konsekvens av HD-domen är att *varje* enskild avtalsklausul i fortsätt-

God tro och blå ögon är inte tillräckligt när man skriver och godkänner avtal. Det gäller att se upp och skaffa sig kunskaper vilket inte minst torde ha stått klart för denna tidskrifts läsare. Bertil Burström (bilden) hör till dem som drabbats hårdast. Spara gärna den här artikeln.

ningen bör vara försedd med, eller ha hänvisning till uttömmande bestämmelser om önskade sanktioner (vite, skadestånd, rättsförverkande etc) i händelse av avtalsbrott.

Inget förpliktigande

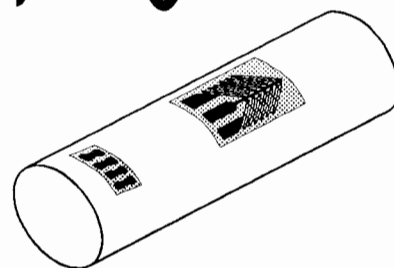
Ett åtagande av arten skall och bestämts till... etc, förpliktar till intet om någon sanktion ej angivits. HD

ACIMO Plast AB

Vi formsprutar termoplast
i såväl små som stora serier
samt även tampontryck.
fråga oss - det betalar sig.

Hagagatan 7, Box 16, 332 21 GISLAVED
TEL.0371-112 29

Töjningsmätning

MEASUREMENTS
GROUP
VISHAY

NORDISKA AB

Box 575 136 25 HANINGE
Tel. 08-741 33 10 Fax. 08-741 25 35

menar att det starka ordet skall lika väl kan värderas som ämna; ha för avsikt att köpa... el dylikt. HD visar även i sin dom att huvudklausulen med avtalsstyftet helt kan degraderas av en undantagsbestämmelse. Konklusionen synes dock bero på var man **först** sätter fokus! Andemeningen får vika för bokstaven.

Av HDs utredning och dom framgår att man lägger särskild vikt vid en av parterna avtalad aktivitetsplikt d v s skyldighet att på alla sätt och efter bästa förmåga uppfylla avtalets bestämmelser. Frågan om huruvida påtalad illojalitet mot denna klausul skulle kunnat inverka på utgången i NJA-fallet 1992:60 kan ej avgöras, då den förlorande partens advokat i tingsrätten av oklar anledning återkallade sina rättsgrunder trots fullföljd bevisning i denna del.

Anledningen till avtalet och dess förhistoria behöver uppenbarligen ej ha den betydelse vid tolkningen som många tror. Det anses dock fördelaktigt att i avtalets ingress ange syfte och bakgrund samt upplysa om vid vilken tidpunkt kontaktarna inledes och på vems initiativ. För en korrekt tolkning är det bra om man förklarar skälet till den bestämmelse som för den oinvigde kan uppfattas som orättvis eller tveksam.

Uppsägningsbart avtal

För att minska inlånsningsrisken bör avtalet vara uppsägningsbart utan tidsfrist vid konkurs eller om någon parts ägarbild förändras. I samman syfte minimeras kontraktstid och uppsägningsfrister. Fungerar samarbetet, förlänges avtalet med avtalad automatik utan risk för upphörande. För att undvika oreda bör upplåtelse av rättigheter till tredje man kräva skriftlig medgivande. Ej vidimerad handling skall stämpas som icke rättsgiltig.

Ansvar för parternas förpliktelser får inte tillåtas övervältras på annan part, vilket förekommer. För att säkerställa att utbetalningar fullföljes under pågående tvist, bör stipuleras att beloppen skall nedsättas i allmänt förvar hos Länsstyrelse i avvaktan på att tvisten slutligt löses. Fullföljes ej denna deposition, skall en vitesklausul utlösas och kontraktet får sägas upp med omedelbar verkan.

Viktigt är att man har en klar uppfattning om vilken fysisk eller juridisk person som svarar för kontraktets efterlevnad. Är det säkert att

parten/företaget finns i morgon även om allt verkar stabilt idag? Inblandad fysiska personers fagra löften infrias sällan vid en konkurs. Försök därför uppnå en återförsäkring.

Många företag föredrar skiljeförfarande i stället för den offentliga och tidskrävande domstolsprocessen. I det samhälle där materialist-egoisten och dennes 'etik' tillåtits breda ut sig, bör man beakta risken för otillbörlig partspåverkan på skiljemännen. Det är sällsynt att en sekretssbelagd skiljedom kan klandras och rivs upp. Ofta måste avsevärda belopp förskottteras till skiljenämnden.

Fråga och ifrågasätt

Du som inte förstår fackuttrycken — fråga, ifrågasätt, be om förklaring! Använd din erfarenhet och sunda förnuft. Affärsjuristen har måhända den framtoningen att det är endast hans kategori som kan och begriper. Så bör det inte vara i något ärende där du är berörd. Lita aldrig på ditt kontrakt eller partnern fullt ut — försök ha alternativa resvägar.

Även om bestämmelserna i avtalet förefaller så logiska och följdriktiga att underförstådda uppgifter ej borde behövas, bör man ändå offra tid och utrymme för att förtydliga vad man egentligen menar. Blir du utsatt för avtalsbrott är det på din begäran såsom kärke som en domstol skall avgöra tvisten och dina skadeståndsanspråk. Domstolen har alltid utgångspunkten att i rättssäkerhetens namn hellre fria än fälla svaranden, om än det verkar sannolikt att denne åsamkat dig skada med brottsligt uppsåt och kränkt både din rätt och rättstrygghet.

Liten chans till hjälp

Med dagens situation inom rättsvärdet är det sällan möjligt att erhålla samhällets hjälp och värn för att förhindra den "intelligenta kriminaliteten". Dessa brister i rättsskyddet har jämnat vägen för "hajar" och folk med dolska avsikter. Tydliga och förutseende avtal och bestämmelser är ett av medlen att bekämpa och i domstol näpsa den ekonomiska brottsligheten.

Bertil Burström

Boarp 1838

260 80 Munka-Ljungby

Tel 0431-332 80

Fax 0431-332 81

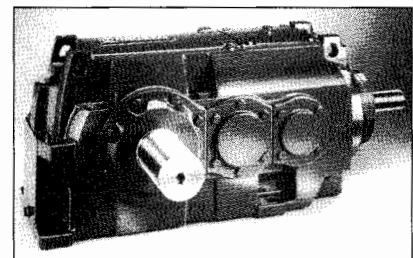
ELEKTRONIK KONSTRUKTION

- Samarbetspartner vid utveckling av elektroniska produkter.
- Från idé till leverans.
- Störsäkra produkter av hög kvalitet.

EDAB ELEKTRONIK
Design AB

Fabriksg. 32 • 851 71 Sundsvall
Tel. 060-16 95 50 • Fax. 15 75 00

H **BROOK
Hansen** **↻**

KUGGVÄXLAR

Momentområde upp till 800 kNm

Låg ljudnivå

Användarvänlig

Många utföranden:

- Vinkel
- Horisontell
- Vertikal
- Solida axlar
- Hållaxlar
- Flera in och utg. axlar
- Stort antal utväxlingar

Stort tillbehörsprogram:

- Backspärr
- Motorhyllor
- Axelkopplingar
- Kyl, filter, smörjsystem
- Förstärkta lagringar

Brook Hansen AB

Domnarvsgatan 35

163 53 Spånga

Tel: 08-760 76 06

Fax: 08-760 07 57